

4.1.1 อุปมาที่มีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา

คำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยาที่พบในการใช้อุปมาของแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 มี 2 ประเภท คือ สัตว์พืช และลักษณะต่างๆ ของธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ดังนี้

4.1.1.1 อุปมาที่มีการเปรียบเทียบกับสัตว์ คือ อุปมาที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตต่างๆ

ตัวอย่างที่ 1

No wonder Ping is becoming so fat. He eats like a horse.

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปมาโดยมีการใช้คำว่า “like” เป็นคำเชื่อม ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบ “Ping” ที่อ้วนขึ้น เพราะว่าเขากินจุเหมือนกับม้า แต่ถ้าเป็นสำนวนไทยมักเปรียบเทียบการกินเช่นนี้กับหมูเสียมมากกว่า

ตัวอย่างที่ 2

He was as busy as a bee trying to finish his dissertation.

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปมาโดยมีการใช้คำว่า “as...as” เป็นคำเชื่อม ซึ่งในที่นี้เป็นการเปรียบเทียบว่าเขากำลังยุ่งอยู่กับการทำวิทยานิพนธ์ให้เสร็จ โดยเป็นการเปรียบเทียบกับผึ้ง เพราะผึ้งเป็นสัตว์ที่ทำงานอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการหาน้ำหวานจากดอกไม้หรือการสร้างรัง

ตัวอย่างที่ 3

I don't know what I ate this morning, but I have been as sick as a dog all day.

ตัวอย่างนี้เป็นอีกตัวอย่างที่มีการใช้อุปมาโดยใช้คำว่า “as...as” เป็นคำเชื่อม ซึ่งในที่นี้เป็นการเปรียบเทียบว่าผู้พูดนั้นรู้สึกป่วยหรือไม่สบายมาตลอดทั้งวัน เนื่องจากรับประทานอาหารบางอย่างที่ทำให้เกิดอาการอาหารเป็นพิษเข้าไป ซึ่งในตัวอย่างนี้เป็นการเปรียบเทียบอาการป่วยของผู้พูดว่าเหมือนกับอาการป่วยของสุนัข

ตัวอย่างที่ 4

He looked at me for several endless seconds, the way a starving pit bull looks at raw meat.

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปมาโดยมีการใช้คำว่า “the way” เป็นคำเชื่อม ถึงแม้จะไม่ได้เป็นการใช้คำว่า “like” หรือ “as” ที่พบโดยทั่วไปในการอุปมา แต่ก็ให้ความหมายที่คล้ายกัน ซึ่งในที่นี้เป็นการเปรียบเทียบคนที่จ้องมองอีกฝ่ายหนึ่งอยู่เป็นเวลานานด้วยสายตาที่มุ่งร้ายเหมือนกับสุนัขพันธุ์พิตบูลที่เป็นลูกผสมระหว่างสุนัขพันธุ์บูลด็อกกับสุนัขพันธุ์เทอร์เรีย ที่มีนิสัยดุร้ายและกำลังหิวโหย ซึ่งกำลังจ้องมองไปที่ชิ้นเนื้อดิบๆ แน่แน่นอนว่ามันต้องอยากพุ่งเข้าไปขย้ำเพื่อกินชิ้นเนื้อนั้นเป็นอย่างมาก

4.1.1.2 อุปมาที่มีการเปรียบเทียบกับลักษณะต่างๆ ของธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม คือ อุปมาที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดิน ฟ้า อากาศ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 5

I have not seen my uncle for five years, it seems like he has vanished into thin air.

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปมาที่มีคำว่า “like” เป็นคำเชื่อม โดยเป็นการเปรียบเทียบว่าผู้พูดไม่ได้เห็นลุงมานานถึงห้าปีแล้ว และได้เปรียบเทียบกับสำนวนที่มีความหมายว่า เหมือนกับลุงของเขาหายไปใ้อากาศ ซึ่งก็คือการหายไปเฉยๆ โดยไม่มีใครรู้ว่าไปอยู่ที่ใดนั่นเอง

4.1.2 อุปมาที่มีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุ

คำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุที่พบในการใช้อุปมาของแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 มีเพียง 1 ประเภท คือ อาหาร ดังนี้

4.1.2.1 อุปมาที่มีการเปรียบเทียบกับอาหาร คือ อุปมาที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นอาหารชนิดต่างๆ หรือสิ่งที่มนุษย์สามารถรับประทานได้

ตัวอย่างที่ 6

‘Music,’ he said, ‘was like food or water for me.’

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปมาที่มีคำว่า “like” เป็นคำเชื่อม โดยเป็นการเปรียบเทียบว่าดนตรีนั้นเหมือนกับอาหารหรือน้ำสำหรับผู้พูด ซึ่งก็คือ เรย์ ชาร์ลส์ โรบินสัน (Ray Charles Robinson) นักร้องและนักแต่งเพลงโซลฟิวค้ำชาวอเมริกัน โดยที่เขาเป็นบุคคลแรกที่นำแนวดนตรีบลูส์ กอสเพล คันทรี และป๊อป มาผสมผสานเข้าด้วยกันจนกลายเป็นดนตรีโซลขึ้นมา

4.2 อุปลักษณ์ (metaphor) คือ ภาษาที่มีความหมายไม่เป็นที่ตามตัวอักษร โดยมีความเกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบหรือลักษณะเฉพาะ ซึ่งถ้าหากตีความตามตัวอักษรแล้วจะไม่มีมีความหมายเป็นไปได้ หรือไม่เป็นความจริง การเปรียบเทียบของอุปลักษณ์นี้จะมีความหมายที่บอกเป็นนัย ซึ่งภาพพจน์ประเภทอุปลักษณ์นี้จะเป็นการเปรียบเทียบโดยใช้ Verb to be เช่น คำว่า “am” “is” “are” “was” “were” เป็นการบ่งบอก ซึ่งจากข้อมูลการศึกษาภาพพจน์ประเภทอุปลักษณ์ที่พบในแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 สามารถแบ่งตามประเด็นทางวัฒนธรรมของยูจีน ไนดา (Eugene Nida. 1964: 90-100) ดังต่อไปนี้

4.2.1 อุปลักษณ์ที่มีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุ

คำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุที่พบในการใช้อุปลักษณ์ของแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 มี 1 ประเภท คือ อาหาร ดังนี้

4.2.1.1 อุปลักษณ์ที่มีการเปรียบเทียบกับอาหาร คือ อุปลักษณ์ที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นอาหารชนิดต่างๆ หรือสิ่งที่มนุษย์สามารถรับประทานได้

ตัวอย่างที่ 7

เสียงหัวเราะเป็นยาที่ไม่มีผลข้างเคียง

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปลักษณ์ในภาษาไทย โดยมีคำว่า “เป็น” เป็นคำเชื่อม ซึ่งในตัวอย่างนี้เป็นการเปรียบเทียบเสียงหัวเราะว่าเหมือนกับยาที่ไม่มีผลข้างเคียง เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้สุขภาพดี และไม่มีผลร้ายใดๆ

4.3 บุคลาธิษฐาน (personification) คือ การทำให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตมีคุณสมบัติของมนุษย์ หรือสามารถทำกริยาอาการได้เหมือนมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิต ซึ่งจากข้อมูลการศึกษาภาพพจน์ประเภท บุคลาธิษฐานที่พบในแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการ แปล 1 และหลักการแปล 2 สามารถแบ่งประเภท ตามการแบ่งประเด็นทางวัฒนธรรมของยูจีน ไนดา (Eugene Nida. 1964: 90-100) ดังนี้

4.3.1 บุคลาธิษฐานที่มีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา

คำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยาที่พบในบุคลาธิษฐานของแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 มี 1 ประเภท คือ ภูมิศาสตร์ ดังนี้

4.3.1.1 บุคลาธิษฐานที่มีการเปรียบเทียบกับภูมิศาสตร์ คือ บุคลาธิษฐานที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นลักษณะภูมิประเทศหรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่บนแผนที่

ตัวอย่างที่ 8

Thailand is the only country in this region that has never lost her independence.

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้บุคลาธิษฐานเปรียบเทียบว่าประเทศไทยเหมือนเป็นสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นผู้หญิงว่าเป็นเพียงประเทศเดียวในภูมิภาคที่ไม่เคยสูญเสียอิสรภาพให้แก่ประเทศใด

4.3.2 บุคลาธิษฐานที่มีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคม

คำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคมที่พบในการใช้บุคลาธิษฐานของแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 มีเพียงประเภทเดียว คือ สิ่งที่เป็นนามธรรม ดังนี้

4.3.2.1 บุคลาธิษฐานที่มีการเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นนามธรรม คือ การใช้บุคลาธิษฐานที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น อารมณ์หรือความรู้สึก เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 9

อย่างน้อยที่สุดที่ฉันทำได้คือ เตือนพวกเขาว่ามีอันตรายรออยู่

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้บุคลาธิษฐานเปรียบเทียบ “อันตราย” เหมือนเป็นบุคคลหรือสิ่งมีชีวิตที่กำลังรออยู่ เพราะโดยปกติแล้วกริยาในการรอนั้นมักใช้กับบุคคลหรือสิ่งมีชีวิต

ตัวอย่างที่ 10

กล่าวกันว่าความรักทำให้คนตาบอด

ตัวอย่างนี้เป็นสำนวนที่มักได้ยินอยู่บ่อยๆ คือการเปรียบเทียบว่า “ความรัก” เป็นเหมือนสิ่งมีชีวิตที่สามารถทำให้คนตาบอดได้ ซึ่งจริงๆ แล้วสำนวนนี้เป็นการเปรียบเทียบว่า การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งกำลังมีความรักให้กับใครสักคนหนึ่ง บุคคลนั้นก็จะมีมองไม่เห็นข้อเสียหรือสิ่งที่ไม่ดีของอีกฝ่ายหนึ่งนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 11

ความรักนำมาซึ่งความเจ็บปวดและความสุข

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้บุคลาธิษฐานเพื่อเปรียบเทียบว่า “ความรัก” เหมือนเป็นบุคคลที่สามารถนำ “ความเจ็บปวด” และ “ความสุข” ซึ่งเป็นนามธรรมมาให้ ราวกับว่าเป็นสิ่งที่สามารถจับต้องได้

4.4 นามนัย (metonymy) คือ ภาษาที่มีความหมายไม่เป็นไปตามตัวอักษร ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนทั้งหมด คำที่มีความหมายว่าส่วนหนึ่งของบางสิ่งถูกใช้เพื่อหมายถึงส่วนทั้งหมด หรือส่วนทั้งหมดถูกใช้เพื่อหมายถึงบางสิ่งที่มีความเกี่ยวข้อง ซึ่งจากข้อมูลการศึกษาภาพจน์ประเภทนามนัยที่พบในแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 สามารถแบ่งประเภท ตามการแบ่งประเด็นทางวัฒนธรรมของยูจีน ไนดา (Eugene Nida. 1964: 90-100) ดังนี้

4.4.1 นามนัยที่มีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุ

คำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุที่พบในการใช้นามนัยของแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 มีเพียงประเภทเดียว คือ สถานที่ ดังนี้

4.4.1.1 นามนัยที่มีการเปรียบเทียบกับสถานที่ คือ นามนัยที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นสถานที่ต่างๆ ที่มนุษย์ใช้อยู่อาศัยหรือทำกิจกรรมต่างๆ

ตัวอย่างที่ 12

When Pablo Picasso died in 1973, he left behind a great deal of work that neither museums nor collectors had ever seen.

ในตัวอย่างนี้ได้มีการบรรยายว่า ปาโบล ปีกัสโซ ศิลปินแนวบาศกนิยม (Cubism) ชื่อตั้งชาวสเปนที่เสียชีวิตในปี ค.ศ. 1973 ได้ทิ้งผลงานจำนวนมากที่ทั้งพิพิธภัณฑสถานและนักสะสมงานศิลปะไม่เคยเห็นมาก่อน แต่ตัวอย่างนี้มีการใช้นามนัยที่คำว่า “museum” เพราะพิพิธภัณฑสถานไม่ใช่สิ่งมีชีวิตที่สามารถมองเห็นงานศิลปะได้ ดังนั้นคำนี้จึงเป็นการหมายถึงเจ้าหน้าที่หรือบุคคลต่างๆ ทั้งหมดที่ทำงานอยู่ในพิพิธภัณฑสถานและมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ โดยที่ไม่ได้เป็นการระบุตรงๆ ว่าหมายถึงใคร

4.4.2 นามนัยที่มีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคม

คำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคมที่พบในการใช้นามนัยของแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 มี 3 ประเภท คือ พฤติกรรมของมนุษย์หรืออาชีพ สัญชาติ และชื่อบุคคลหรือหน่วยงาน ดังนี้

4.4.2.1 นามนัยที่มีการเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของมนุษย์หรืออาชีพ คือ การใช้นามนัยที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นลักษณะท่าทางต่างๆ ที่มนุษย์แสดงออกมา หรืออาชีพต่างๆ

ตัวอย่างที่ 13

ตำรวจพยายามป้องกันอาชญากรรมและการค้ายาเสพติด ไม่ให้ลูกหลานเข้าไปในโรงเรียนมัธยม

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้นามนัยว่ากับคำว่า “ตำรวจ” ซึ่งจริงๆ แล้วไม่ได้เป็นการระบุว่า ตำรวจคนใดหรือตำรวจจากหน่วยใด แต่เป็นการหมายถึงตำรวจทั้งหมดที่ต้องทำตามคำสั่งหรือนโยบายในการป้องกันอาชญากรรมและการค้ายาเสพติดไม่ให้เข้าไปในโรงเรียนมัธยมได้

4.4.2.2 นามนัยที่มีการเปรียบเทียบกับสัญชาติ คือ การใช้นามนัยที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นสัญชาติที่บ่งบอกว่าบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นมาจากเป็นชาติใด

ตัวอย่างที่ 14

When Americans first sent astronauts up into the space, they discovered that ball point pens did not work.

ในตัวอย่างนี้คำว่า “Americans” ไม่ได้หมายถึงชาวอเมริกันทั้งหมดหรือชาวอเมริกันเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่จริงๆ แล้วหมายถึงชาวอเมริกันที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งนักบินอวกาศขึ้นสู่อวกาศ ซึ่งน่าจะหมายถึงชาวอเมริกันที่ทำงานให้กับองค์การนาซาเป็นพิเศษ แต่ตัวอย่างนี้เป็นการใช้นามนัยที่เหมารวมชาวอเมริกันทั้งหมดที่เหมือนเป็นเจ้าของประเทศว่าตอนที่พวกเขาส่งนักบินอวกาศขึ้นไปในอวกาศเป็นครั้งแรก ก็พบว่าปากกาลูกกลิ้งไม่สามารถใช้เขียนในอวกาศได้ เนื่องจากในอวกาศไม่มีแรงโน้มถ่วงที่จะทำให้หมึกไหลออกมานั่นเอง

ตัวอย่างที่ 15

The Russians used a pencil.

ตัวอย่างนี้เป็นเนื้อความที่ต่อมาจากตัวอย่างที่ 12 ที่กล่าวว่าตอนที่ส่งนักบินอวกาศขึ้นไปในอวกาศเป็นครั้งแรก นักบินอวกาศอเมริกันไม่สามารถเขียนด้วยปากกาลูกกลิ้งได้ แต่ในตัวอย่างนี้คำว่า “The Russians” อาจหมายถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งนักบินอวกาศชาวรัสเซียขึ้นไปในอวกาศรวมทั้งนักบินอวกาศด้วย ที่ไม่มีปัญหาในการเขียนบนอวกาศ เพราะพวกเขาใช้ดินสอ นั่นเอง

4.4.2.3 นามนัยที่มีการเปรียบเทียบกับชื่อบุคคลหรือหน่วยงาน คือ การใช้นามนัยที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นชื่อบุคคลหรือชื่อของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป

ตัวอย่างที่ 16

PTT plans another palm oil factory in Indonesia

ในตัวอย่างนี้เป็นการใช้นามนัย คือ คำว่า “PTT” หรือบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทด้านพลังงานของไทยที่แปรรูปมาจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย โดยคำว่า “PTT” นี้ไม่ได้หมายถึงตัวบริษัททั้งหมดที่เป็นเพียงนามธรรม เพราะตัวบริษัทไม่สามารถวางแผนสร้างโรงงานน้ำมันปาล์มในประเทศอินโดนีเซียได้ ซึ่งจริงๆ แล้วเป็นการใช้ชื่อบริษัทเพื่อแทนตัวผู้บริหารที่เป็นคนวางแผนและมีอำนาจตัดสินใจในการดำเนินกิจการต่างๆ ของบริษัท โดยที่ไม่ได้ระบุหรือเจาะจงว่าเป็นผู้ใด

ตัวอย่างที่ 17

Democrat to hold flood charity football match today

คำว่า “Democrat” ในตัวอย่างนี้หมายถึงพรรคประชาธิปัตย์ของไทยที่จะจัดการแข่งขันฟุตบอลการกุศลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภาวะน้ำท่วม ซึ่งจริงๆ แล้วการใช้ชื่อพรรคนี้ไม่ได้หมายถึงสมาชิกทั้งพรรค แต่อาจเป็นหัวหน้าพรรค หรือกรรมการบริหารพรรคที่เป็นคนวางแผนหรือจัดงานนี้ขึ้นมา แต่ก็อาจมีสมาชิกพรรคหลายคนมาร่วมด้วย

ตัวอย่างที่ 18

Navy warns of high tides in mid and late-Oct

คำว่า “Navy” ในตัวอย่างนี้หมายถึง กองทัพเรือ หรือถ้าให้เจาะจงไปเลยก็คือ กรมอุทกศาสตร์กองทัพเรือที่มีหน้าที่ในการพยากรณ์สภาพอากาศในทะเล ในตัวอย่างนี้ได้ประกาศเตือนว่าจะมีคลื่นสูงในช่วงกลางเดือนไปจนถึงช่วงปลายเดือนตุลาคม ซึ่งจริงๆ แล้วในตัวอย่างนี้เป็นการใช้นามนัยที่ใช้ส่วนใหญ่เพื่อหมายถึงส่วนย่อย คือ ใช้กองทัพเรือที่จริงๆ แล้วอาจหมายถึงกลุ่มเจ้าหน้าที่เพียงไม่กี่คนที่ทำหน้าที่ในการพยากรณ์อากาศนี้ แต่ไม่ได้ระบุว่าเป็นใครบ้าง

4.5 อุปลักษณ์สามัญ (conventional metaphor) คือ อุปลักษณ์ที่มักพบอยู่เป็นประจำในการใช้เพื่อหมายถึงบางสิ่งโดยเฉพาะ ซึ่งอุปลักษณ์ชนิดนี้ถูกทำให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบภาษาซึ่งจากข้อมูลการศึกษาภาพจน์ประเภทนามนัยที่พบในแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 สามารถแบ่งประเภทตามการแบ่งประเด็นทางวัฒนธรรมของยูจีน ไนดา (Eugene Nida, 1964: 90-100) ดังนี้

4.5.1 อุปลักษณ์สามัญที่มีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา

คำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยาที่พบในการใช้อุปลักษณ์สามัญของแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 มี 1 ประเภท คือ สัตว์ และลักษณะต่างๆ ของธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ดังนี้

4.5.1.1 อุปลักษณ์สามัญที่มีการเปรียบเทียบกับสัตว์ คือ อุปลักษณ์สามัญที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตต่างๆ

ตัวอย่างที่ 19

Whenever I have to speak in public, I get butterflies in my stomach.

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปลักษณ์สามัญที่เป็นสำนวนโดยการเปรียบเทียบว่าเวลาที่ผู้พูดต้องพูดในที่สาธารณะ เขามักมีผีเสื้ออยู่ในท้อง ซึ่งจริงๆ แล้วสำนวนนี้หมายถึงความรู้สึกปั่นป่วนในช่องท้องเนื่องจากความรู้สึกตื่นเต้น

4.5.1.2 อุปลักษณ์ที่มีการเปรียบเทียบกับลักษณะต่างๆ ของธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม คือ อุปลักษณ์สามัญที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดิน ฟ้า อากาศ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 20

Hope of peace went up in the smoke.

ตัวอย่างนี้เป็นการเปรียบเทียบว่า ความหวังที่จะเกิดสันติภาพได้ลอยหายขึ้นไปในหมอกควัน หมายความว่าโอกาสที่จะเกิดสันติภาพนั้นไม่มีอีกต่อไปแล้ว ซึ่งเหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้น

ในประเทศที่อยู่ในภาวะสงคราม แล้วสถานการณ์ต่างๆ เกิดเลวร้ายยิ่งกว่าเดิมจนสงครามยังไม่อาจยุติลงได้

ตัวอย่างที่ 21

His life also had a dark side. He took heroin for many years.

ในตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวถึงชีวิตของ เรย์ ชาร์ลส์ โรบินสัน (Ray Charles Robinson) นักร้องและนักแต่งเพลง โศลพิวจาชาวอเมริกัน โดยที่เขาเป็นบุคคลแรกที่นำแนวดนตรีบลูส์ กอสเพล คันทรี และป๊อป มาผสมผสานเข้าด้วยกันจนกลายเป็นดนตรีโซลขึ้นมา ที่ชีวิตของเขาก็มีด้านมืดเช่นเดียวกัน นั่นก็คือการที่เขาติดเฮโรอีนอยู่นานหลายปี

ตัวอย่างที่ 22

Everything we have worked hard for is gone with the wind.

ในตัวอย่างนี้เป็นการเปรียบเทียบว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่พวกเราได้ทำมาด้วยความยากลำบาก กลับต้องสูญเสียบ้าง โดยใช้อุปลักษณสามัญหรือสำนวนเปรียบเทียบว่า “gone with the wind” หรือ ลอยหายไปกับสายลมนั่นเอง

4.5.2 อุปลักษณสามัญที่มีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุ

คำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุที่พบในการใช้อุปลักษณสามัญของแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 มี 2 ประเภท คือ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ และอาหาร ดังนี้

4.5.2.1 อุปลักษณสามัญที่มีการเปรียบเทียบกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์

ต่างๆ คือ อุปลักษณสามัญที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่มนุษย์ใช้ในการชีวิตประจำวัน

ตัวอย่างที่ 23

A translation should mirror the style of the translator.

ตัวอย่างนี้เป็นการเปรียบเทียบโดยการใช้อุปลักษณัสามัญว่า การแปลควรสะท้อนสไตล์ของนักแปล ในที่นี้คำว่า “mirror” เป็นคำกริยาแปลว่า “สะท้อน” ที่ปกติมักใช้เป็นคำนามแปลว่า “กระจกเงา”

ตัวอย่างที่ 24

Pat was still on the phone talking to her boyfriend when we come back an hour later.

ตัวอย่างนี้เป็นการบอกว่า แพทยังคุยโทรศัพท์อยู่กับแฟนหลังจากที่พวกเราออกไปข้างนอกแล้วกลับมาในอีกหนึ่งชั่วโมงต่อมา ซึ่งเป็นการใช้สำนวนภาษาอังกฤษที่ใช้กันเป็นปกติคือ “on the phone” ที่หมายถึงการคุยโทรศัพท์ แต่ถ้าแปลตรงตัวก็จะแปลว่า “อยู่บนโทรศัพท์”

ตัวอย่างที่ 25

After the war, food prices went through the roof.

ตัวอย่างนี้เป็นอุปลักษณัสามัญที่เป็นการใช้สำนวนเปรียบเทียบว่า ช่วงหลังสงครามราคาอาหารพุ่งสูงขึ้นจนทะลุหลังคา ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบว่าราคาอาหารสูงขึ้นเป็นอย่างมากนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 26

Although the students don't like taking exams, they have to bite the bullet.

ตัวอย่างนี้เป็นอุปลักษณัสามัญที่เป็นการเปรียบเทียบโดยใช้สำนวน “bite the bullet” ถ้าหากแปลออกมาตรงๆ คือ “กัดกระสุน” ซึ่งจริงๆ แล้วสำนวนนี้เป็นการเปรียบเทียบกับถึงสถานการณ์ที่ต้องจำใจอดทนทำต่อไป โดยที่ในตัวอย่างนี้เป็นการเปรียบเทียบว่า นักศึกษาไม่ชอบการทำข้อสอบแต่พวกเขาก็ต้องจำใจทำ เพราะเป็นกฎข้อบังคับนั่นเอง

4.5.2.2 อุปลักษณัสามัญที่มีการเปรียบเทียบกับอาหาร คือ อุปลักษณัสามัญที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นอาหารชนิดต่างๆ หรือสิ่งที่มนุษย์สามารถรับประทานได้

ตัวอย่างที่ 27

It can't be helped. Don't cry over spilt milk.

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปลักษณณ์สามัญที่เป็นการใช้สำนวน “Cry over spilt milk” ถ้าหากแปลตรงตัวตามคำศัพท์จะมีความหมายว่า “ร้องไห้ให้กับนมที่หกไปแล้ว” ซึ่งจริงๆ แล้วสำนวนนี้มีความหมายว่า การร้องไห้หรือเสียใจกับสิ่งที่ไม่สามารถแก้ไขได้แล้ว ซึ่งก็เหมือนกับนมที่หกไปแล้วก็ไม่สามารถนำกลับมาดื่มหรือใช้ประโยชน์ได้อีกต่อไปแล้วนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 28

After being ill for a long time, Tum has turned into a couch potato.

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปลักษณณ์สามัญเพื่อเปรียบเทียบว่า หลังจากที่ทอมป่วยมาเป็นเวลานาน เขาก็กลายเป็น “a couch potato” ที่อาจแปลตรงตัวได้ว่า “มันฝรั่งโซฟา” ซึ่งจริงๆ แล้วเป็นสำนวนใช้เรียกคนขี้เกียจที่เอาแต่นั่งกินนอนกินอยู่หน้าโทรทัศน์ทั้งวันนั่นเอง

4.5.3 อุปลักษณณ์สามัญที่มีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคม

คำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคมที่พบในการใช้อุปลักษณณ์สามัญของแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 มี 2 ประเภท คือ กีฬาหรือเกม และพฤติกรรมของมนุษย์หรืออาชีพ ดังนี้

4.5.3.1 อุปลักษณณ์สามัญที่มีการเปรียบเทียบกับกีฬาหรือเกม คือ การใช้อุปลักษณณ์สามัญที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นกีฬา เกม หรือการเล่นต่างๆ เพื่อความบันเทิงของมนุษย์

ตัวอย่างที่ 29

ซัชชัย: ท่านอธิการ โอเคหรือเปล่าตอนนี้

ตรีรัตน์: จิวโรงใหญ่เลยคะ

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้สำนวนการเปรียบเทียบของไทยที่ใช้อธิบายถึงอาการของคนที่กำลังโกรธหรือโมโหและพูดจาโวยวายออกมาเสียงดัง ซึ่งเปรียบเทียบกับได้กับการแสดงจิวโรงใหญ่ที่มีเสียงดังและท่าทางการแสดงต่างๆ มากมายนั่นเอง

4.5.3.2 อุปสรรคสามัญที่มีการเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของมนุษย์หรือ

อาชีพ คือ การใช้อุปสรรคสามัญที่มีสื่อเปรียบ (vehicle) เป็นลักษณะท่าทางต่างๆ ที่มนุษย์แสดงออกมา หรืออาชีพต่างๆ

ตัวอย่างที่ 30

The marathon motor biker had to keep going to break the record, so he couldn't stop very often.

ตัวอย่างนี้เป็นการบอกว่า นักขี่มอเตอร์ไซค์ระยะไกลต้องพยายามขี่ไปเรื่อยๆ เพื่อทำลายสถิติ ดังนั้นเขาจึงไม่สามารถหยุดพักบ่อยๆ ได้ ซึ่งในที่นี้เป็นการใช้อุปสรรคสามัญที่ทั้งในภาษาอังกฤษและในภาษาไทยใช้เหมือนกันคือ คำว่า “break the record” หรือ “ทำลายสถิติ” ซึ่งไม่ได้เป็นการไปทำลายสิ่งใดให้เป็นรูปธรรม แต่จริงๆ แล้วหมายถึงการทำสถิติที่ดีกว่าสถิติเก่าที่มีคนอื่นหรือตนเองได้ทำไว้ก่อนหน้านี้

ตัวอย่างที่ 31

Would you please give me a hand?

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปสรรคสามัญโดยการใช้สำนวน “give someone a hand” ซึ่งก็คือการให้ความช่วยเหลือ ไม่ได้แปลว่า “ให้มือ” ดังนั้นประโยคนี้จึงเป็นการพูดเพื่อขอความช่วยเหลือนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 32

Well, at least he's not always throwing wild parties or playing music all night.

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปสรรคสามัญในประโยคที่ผู้พูดกล่าวว่า อย่างน้อยเขาก็ไม่ได้จัดงานปาร์ตี้อย่างสุดเหวี่ยงหรือเล่นดนตรีตลอดทั้งคืน ซึ่ง “throwing wild party” เป็นสำนวนหมายถึงการจัดปาร์ตี้อย่างสุดเหวี่ยง โดยที่คำว่า “throwing” ในที่นี้แปลว่า “จัด” ไม่ได้แปลว่า “โยน” หรือ “ขว้าง” ที่มักใช้กันทั่วไป

ตัวอย่างที่ 33

ปนัดดา: เฮ้ พวกเรา ขอแรงหน่อยนะ

อรุณี: ได้เลย

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้อุปลักษณะสามัญในประโยคที่ผู้พูดกล่าวว่า “ขอแรงหน่อยนะ” ซึ่งไม่ได้หมายถึงการขอแรงหรือพลังงานใดๆ แต่คำพูดนี้เป็นสำนวนที่ใช้เพื่อจุดประสงค์ในการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ซึ่งสถานการณ์ในตัวอย่างนี้อาจเป็นการขอให้ช่วยยกของหนักๆ หรือขนย้ายสิ่งของก็เป็นได้

ผู้วิจัยได้สรุปประเภทภาพพจน์ที่มีการเปรียบเทียบกับประเด็นทางวัฒนธรรมในแบบฝึกหัดและข้อสอบของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 ออกมาเป็นตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ (ร้อยละ) ระหว่างประเภทภาพพจน์กับประเด็นทางวัฒนธรรม

ประเภทภาพพจน์	ประเด็นทางวัฒนธรรม			
	นิเวศวิทยา	วัตถุ	สังคม	ศาสนา
อุปมา (8)	87.5% (7)	12.5% (1)	0% (0)	0% (0)
อุปลักษณะ (1)	0% (0)	100% (1)	0% (0)	0% (0)
บุคลาธิษฐาน (4)	25% (1)	0% (0)	75% (3)	0% (0)
นามนัย (8)	0% (0)	25% (2)	75% (6)	0% (0)
อุปลักษณะสามัญ (44)	9.09% (4)	15.9% (7)	75% (33)	0% (0)
รวม 65	12	11	42	0

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่า ประเภทอุปมามีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยามากที่สุด 87.5% (7 ครั้ง) รองลงมา คือ การเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุ 12.5% (1 ครั้ง) ส่วนการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคม และการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางศาสนาไม่มีข้อมูล ภาพพจน์ประเภทอุปลักษณะมีเพียงประเภทเดียว คือ การเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุ 100% (1 ครั้ง) ภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐานมีการ

เปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคมมากที่สุด 75% (3 ครั้ง) รองลงมา คือ การเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา 25% (1 ครั้ง) ส่วนการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุและศาสนาไม่มีข้อมูล ภาพพจน์ประเภทนามนัยมีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคมมากที่สุด 75% (6 ครั้ง) รองลงมา คือ การเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุ 25% (2 ครั้ง) ส่วนการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยาและการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางศาสนาไม่มีข้อมูล ภาพพจน์ประเภทอุปลักษณะสามัญมีการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคมมากที่สุด 75% (33 ครั้ง) รองลงมา คือ การเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุ 15.9% (7 ครั้ง) และการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา 9.09% (4 ครั้ง) ตามลำดับ ส่วนการเปรียบเทียบกับคำศัพท์วัฒนธรรมทางศาสนาไม่มีข้อมูล

ส่วนการเปรียบเทียบระหว่างประเด็นทางวัฒนธรรมที่มีการใช้ในภาพพจน์ประเภทต่างๆ สามารถสรุปออกมาเป็นตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ (ร้อยละ) ระหว่างประเด็นทางวัฒนธรรมกับประเภทภาพพจน์

ประเด็นทางวัฒนธรรม	ประเภทภาพพจน์				
	อุปมา	อุปลักษณะ	บุคลาธิษฐาน	นามนัย	อุปลักษณะสามัญ
นิเวศวิทยา (12)	58.33% (7)	0% (0)	8.33% (1)	0% (0)	33.33% (4)
วัตถุ (11)	9.09% (1)	9.09% (1)	0% (0)	18.18% (2)	63.63% (7)
สังคม (42)	0% (0)	0% (0)	7.14% (3)	14.28% (6)	78.57% (33)
ศาสนา (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)
รวม 65	8	1	4	8	44

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่า คำศัพท์วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยามีการใช้ในภาพพจน์ประเภทอุปมามากที่สุด 58.33% (7 ครั้ง) รองลงมา คือ อุปลักษณะสามัญ 33.33% (4 ครั้ง) บุคลาธิษฐาน 8.33% (1 ครั้ง) ส่วนอุปลักษณะและนามนัยไม่มีข้อมูล ส่วนคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุมีการใช้ในภาพพจน์ประเภทอุปลักษณะสามัญมากที่สุด 63.63% (7 ครั้ง) รองลงมา คือ นามนัย 18.18% (2 ครั้ง) อุปมา 9.09% (1 ครั้ง) และอุปลักษณะ 9.09% (1 ครั้ง) ส่วนบุคลาธิษฐานไม่มีข้อมูล ส่วนคำศัพท์วัฒนธรรมทางสังคมมีการใช้ในภาพพจน์ประเภทอุปลักษณะสามัญมากที่สุด 72.57%

(33 ครั้ง) รองลงมา คือ นามนัย 14.28% (6 ครั้ง) และบุคลาธิษฐาน 7.14% (3 ครั้ง) ส่วนอุปมาและอุป
ลักษณะไม่มีข้อมูล ส่วนคำศัพท์วัฒนธรรมทางศาสนาไม่มีข้อมูลการใช้ภาพพจน์

ในบทที่ 5 จะเป็นการวิเคราะห์หลักวิธีการแปลภาพพจน์ที่นักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ
ในรายวิชาหลักการแปล 1 และหลักการแปล 2 ใช้ โดยแบ่งประเภทตามกลวิธีการแปล